



ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Viery Petríkovej a JUDr. Jozefa Kolcuna v právnej veci žalobkyne : **R.**, H., zastúpenej JUDr. Mag. J. Č., advokátom, Advokátska kancelária U. s.r.o., T. a Advokátskou kanceláriou S., s.r.o., Š., proti žalovanému : **L.**, štátny podnik, N., zastúpenému JUDr. P. H., advokátom, **R.**, o vydanie vecí a navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp.zn. 9 C 53/2007, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. marca 2009 sp.zn. 12 Co 348/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania 71,92 € na účet jej právneho zástupcu JUDr. Mag. J. Č., advokáta v B. do 3 dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 2. októbra 2008 č.k. 9 C 53/2007-554 zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala, aby bola žalovanému uložená povinnosť vydať a navrátiť jej vlastníctvo k nehnuteľnostiam parcela č. X. a parcela č. X., druh pozemku hora s výmerou X. m², parcela č. X., druh pozemku pastva s výmerou X. m², parcela č. X., druh pozemku hora s výmerou X. m², parcela č. X., druh pozemku hora s výmerou X. m², vedených v pozemnoknižnej vložke č. X. v katastrálnom území R., ktoré sú vedené Katastrálnym úradom v B., Správa katastra K. v obci H. v katastrálnom území R., zapísané v katastri nehnuteľností v registri X., na LV č. X. ako parcela č. X., lesné pozemky s výmerou

X. m², parcela č. X., lesné pozemky s výmerou X. m², parcela č. X., lesné pozemky s výmerou X. m², parcela č. X., lesné pozemky s výmerou X. m², parcela č. X., zastavané plochy a nádvoria s výmerou X. m² s tým, že žalobkyňa spolu s vydaním nehnuteľností žiadala aj vydanie dokumentácie, ktorá k nim prislúcha. Súd žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v sume 190 214,-- Sk na účet právneho zástupcu žalovaného. Dospel k záveru, že ako vlastníak predmetných nehnuteľností je zapísaný žalovaný, titulom nadobudnutia vlastníctva je delimitačný protokol a žalovaný sa stal vlastníkom nehnuteľností dňom zápisu delimitačného protokolu Správou katastra K. dňa 31.5.2006. Do doby, kým nedošlo k tomuto zápisu, bola ako vlastníak predmetných nehnuteľností zapísaná Slovenská republika a správu vykonával Slovenský pozemkový fond Bratislava. Žalobkyňa si mala v lehote stanovenej v zákone č. 161/2005 Z.z. uplatniť právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam výzvou u povinnej osoby do 30. apríla 2006. Keďže v tomto čase žalovaný nebol správcom predmetných nehnuteľností, žalobkyňa si mala uplatniť svoje právo na inom subjekte a to na Slovenskom pozemkovom fonde. Ustanovenie § 4 ods. 1 citovaného zákona je potrebné vykladať tak, že povinnou osobou nemôžu byť dva subjekty, teda buď správca alebo držiteľ, ale iba právnická osoba ktorá spravuje predmetné nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu, teda správca. Iba v prípade, ak takého niet, je povinnou osobou právnická osoba, ktorá nehnuteľnosť drží. V rozhodnom období predmetné nehnuteľností boli v správe Slovenského pozemkového fondu Bratislava, no žalobkyňa podala výzvu na navrátenie nehnuteľností u žalovaného, preto jej právo zaniklo v dôsledku neuplatnenia v prekluzívnej lehote u povinnej osoby do 30. apríla 2006. Okresný súd taktiež poukázal na to, že v zmysle § 2 ods. 2 citovaného zákona právo na navrátenie vlastníctva bolo možné uplatniť iba u nehnuteľnej veci, ktorej vlastníctvo prešlo na štát alebo obec v období od 8. mája 1945 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3. Žalobkyňa nepreukázala kedy a akým spôsobom prešli nehnuteľnosti do vlastníctva štátu, resp. nepreukázala, že by došlo k prechodu vlastníctva na štát v rozhodnom období spôsobom uvedeným v § 3 citovaného zákona, čo je základnou podmienkou navrátenia vlastníctva k nehnuteľnostiam.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 12. marca 2009 sp.zn. 12 Co 348/2008 zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalovanému uložil povinnosť vydať a navrátiť žalobkyni vlastníctvo k nehnuteľnostiam parcela č. X. druh pozemku lesné pozemky o výmere X. m², parcela č. X., druh pozemku lesné pozemky o výmere X. m²,

parcela č. X., druh pozemku lesné pozemky o výmere X. m², parcela č. X., druh pozemku lesné pozemky o výmere X. m², parcela č. X., druh pozemku zastavané plochy a nádvorí o výmere X. m², ktoré sú vedené Katastrálnym úradom v B., Správou katastra K. v Obci H., v k.ú. R., v katastri nehnuteľností v registri X. na katastrálnej mape, na LV č. X., spolu s nasledovnou dokumentáciou : lesný hospodársky plán, evidencia ťažby dreva, evidencia plochy po ťažbe dreva, evidencia plochy na zalesnenie, evidencia zalesňovania prirodzeného zmladenia, evidencia pestebnej činnosti, výkaz bilancie zalesňovacích povinností podľa jednotiek priestorového rozdelenia lesa, výkaz porastovej evidencie ťažieb, výkaz porastovej evidencie zalesnenia, výkaz porastovej evidencie pestovnej činnosti, výkaz evidencie úhrnných ročných výsledkov za kategóriu lesa, bilančný výkaz lesnej hospodárskej evidencie, výkaz vykonaných hospodárskych opatrení podľa jednotiek priestorového rozdelenia lesa za príslušný rok, grafická evidencia, plochové tabuľky, porastové mapy, ťažbové mapy, projekty pestebnej ťažobnej a ostatnej činnosti, číselníky, karty pôvodu porastu, hlásenia na obvodný lesný úrad, bilancia holín, priemerkovací manuál, súhlas na ťažbu dreva, evidencia požiarov a požiarnej ochrana, evidencia škôd spôsobených zverou, evidencia sadbového materiálu, záznamy priestupkového konania, ktorá k nim prislúcha. Taktiež uložil žalovanému nahradiť žalobkyni trovy konania vo výške 7 782,37 € JUDr. Mag. J. Č., advokátovi v B.. Uviedol, že na základe riadne zisteného skutkového stavu dospel okresný súd k nesprávnemu právnemu záveru. Otázka aktívnej legitimácie žalobkyne bola vyriešená okresným súdom správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa skutočne vo svojom rozhodnutí zaoberal otázkou cirkevného majetku v kontexte s otázkou oprávnenej osoby tak, že oprávnenou osobou je tá cirkevná právnická osoba, v obvode ktorej (územne) sa tento majetok nachádzal ku dňu účinnosti reštitučného zákona č. 282/1993 Z.z. a to aj k majetku, ktorý bol pôvodne zapísaný na zahraničné cirkevné právnické osoby. Vo svojom rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 119/2002 Najvyšší súd Slovenskej republiky poukázal na ustanovenie § 2 zák. č. 282/1993 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločenstvám v znení zák. č. 97/2002 Z.z., podľa ktorých oprávnenými osobami sú štátom registrované cirkvi a náboženské spoločnosti, so sídlom na území Slovenskej republiky, vrátane ich častí s právnou subjektivitou, ktorých vec prešla do vlastníctva štátu alebo obce v rozhodujúcom období. Uvedené ustanovenie v otázke právnej subjektivity jednotlivých cirkví a náboženských spoločností odkazuje na zák. č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností, ktorý priznáva právnou subjektivitu všetkým cirkvám a náboženským spoločnostiam registrovaným

štátom. Uvedeným subjektom ponecháva právo spravovať svoje záležitosti, najmä rozhodovať o organizačnej štruktúre, ustanovovať svoje orgány a svojich duchovných, riadiť sa svojimi vnútornými predpismi, zriaďovať rehole a iné inštitúcie nezávislé od štátnych orgánov a na plnenie svojho poslania vykonávať činnosti fakultatívne uvedené v ustanovení § 6 ods. 1 uvedeného zákona. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odkazuje aj na vzťahy medzi Československou republikou a Svätou stolicou upravené medzinárodnou zmluvou „Modus Vivendi“ uzavretou 17. decembra 1927, ktorá nadobudla platnosť 2. februára 1928. Československá republika v článku 1 tejto zmluvy uznala, že len Svätá stolica má právo ohraničiť svoje diecézy a Svätá stolica sa zaviazala, že žiadna časť Československej republiky nebude podriadená ordinárovi, ktorého sídlo je za hranicami Československej republiky a že zároveň žiadna československá diecéza nebude presahovať štátne hranice. V súlade so zmluvou „Modus Vivendi“ Svätá stolica Apoštolskou konštitúciou z 2. septembra 1937 určila obvody diecéz na území Československej republiky tak, aby sa kryli so štátnymi hranicami a uvedenou konštitúciou bolo rozhodnuté aj o rozčlenení Ostrihomskej arcidiecézy a ostatných diecéz Maďarskej republiky, ktoré zasahovali aj na územie Slovenska. Pokiaľ by z kanonického práva vyplývali iné závery, tieto nie sú záväzné, lebo sudcovia pri rozhodovaní nie sú viazaní nielen podzákonnými normami, ale ani normami, ktoré nie sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, teda nie sú viazané kanonickým právom. S poukazom na uvedené je vyriešená aktívna legitímácia žalobkyne vo veci. Taktiež je daná pasívna legitímácia žalovaného, pretože podľa § 4 ods. 1 zák. č. 161/2005 Z.z. povinnou osobou je právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti tohto zákona spravuje nehnuteľnú vec vo vlastníctve Slovenskej republiky, obce alebo ju drží. Jazykový aj logický výklad uvedeného ustanovenia nasvedčuje tomu, že tu ide o dve možnosti označenia povinnej osoby a charakteristiky, ktoré jej uvedený zákon dáva a umožňuje, aby oprávnená osoba uplatnila svoj nárok proti povinnej osobe, ktorá zároveň môže spravovať a držať nehnuteľnú vec, alebo môže túto vec len spravovať alebo len držať. Pred podaním žaloby, v čase podania žaloby aj po jej podaní predmetné nehnuteľnosti drží, užíva a berie z nich úžitky práve žalovaný. Slovenský pozemkový fond bol síce zapísaný do mája 2006 ako správca sporných nehnuteľností, no sám sa vyjadril, že tieto nikdy nespravoval, nedržel a že takéto povinnosti mu ani zo zákona nevyplývajú, lebo ide o lesné pozemky, ktoré môžu na území Slovenskej republiky spravovať iba štátne lesy. Napokon výzvu na vydanie nehnuteľností podala žalobkyňa v stanovenej lehote aj na Slovenskom pozemkovom fonde a táto skutočnosť je uvedená vo viacerých podaniach žalobcu. Krajský

súd ďalej poukázal na nesprávnosť záveru okresného súdu, že žalobkyňa nepreukázala prechod vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam na štát alebo obec v rozhodnom období – t.j. od 8. mája 1945 do 1. januára 1990 spôsobom, uvedeným v § 3 zákona č. 161/2005 Z.z. Jedným z týchto spôsobov je aj prevzatie vecí štátom alebo obcou bez právneho dôvodu. Existovalo množstvo majetku, ktorý bol takto odňatý, prípadne odňatý na základe citácie konkrétneho predpisu, ktorý však nebolo možné na danú vec aplikovať. Pri nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom tohto konania, bol v zmysle schváleného ROEP-u uvedený ako titul nadobudnutia vlastníctva štátom nariadenie č. 104/1945 Zb. SNR o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa zo dňa 23. augusta 1945, ktoré nadobudlo účinnosť 7. septembra 1945. Toto konštatovanie však nemá oporu v skutočnom stave. Nariadenie č. 104/1945 Zb. SNR sa na katolícku cirkev nemohlo vzťahovať, pretože tomu bránila mierová zmluva s Maďarskom zo dňa 10. februára 1947, ktorá je súčasťou nášho právneho poriadku. Reštitučným titulom je titul obsiahnutý v ustanovení § 3 ods. 1 písm.h/ zákona č. 161/2005 Z.z. a je to odňatie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam bez právneho dôvodu. Krajský súd uzavrel, že reštitučná výzva žalobkyne zo dňa 6. apríla 2006 osvedčila oprávnenosť jej nároku.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalovaný a žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a potvrdil rozsudok Okresného súdu Zvolen zo dňa 2. októbra 2008 sp.zn. 9 C 53/2007 ako vecne správny, prípadne aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podanie dovolania žalovaný odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm.b/, c/ O.s.p., pretože konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolateľ namietal nedostatok aktívnej legitímácie žalobcu, pretože pôvodným vlastníkom predmetných nehnuteľností bol útvar Rímskokatolíckej cirkvi s právnou subjektivitou – Ostrihomská kapitula, ktorá ho nadobudla 28. decembra 1939, teda osoba odlišná od žalobkyne. Poukázal na neexistenciu územného princípu, spočívajúceho v tom, že vlastníkom nehnuteľností, resp. oprávnenou osobou je ten útvar rímskokatolíckej cirkvi, ktorý spravuje dotknuté územie. Žalobca v konaní nepreukázal a ani netvrdil, že Ostrihomská kapitula ako cirkevná právnická osoba zanikla, je pravdepodobné, že naďalej existuje a dovolateľ poukazuje na viaceré predpisy cirkevného práva. Dovolateľ namieta aj nedostatok pasívnej legitímácie žalovaného, pretože z dôvodu

právnej istoty je neprípustné vykladať ustanovenie § 4 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. tak, že vo vzťahu k tej istej nehnuteľnosti môže byť povinných osôb niekoľko. Zámerom zákonodarcu nebolo spôsobiť chaos pri posudzovaní toho, kto je, resp. môže byť povinnou osobou, ale umožniť oprávnenej osobe uplatniť reštitučný nárok i v prípade, že správca nehnuteľností nie je v katastri uvedený. Povinnú osobu nemožno v každom prípade stotožniť s osobou, ktorej svedčí pasívna legitímácia. Žalovaným je štátny podnik, ktorý nie je vlastníkom, ale len správcom majetku vo vlastníctve štátu – Slovenskej republiky. Žalovaný ako nevlastník nie je spôsobilý vydať žalobkyni vlastníctvo k nehnuteľnostiam, ktoré nevlastní. Žaloba o vydanie a navrátenie vlastníctva má smerovať voči štátu ako vlastníkovi predmetných nehnuteľností. Druhou alternatívou, ako sa oprávnená osoba môže domáhať svojich práv podľa zákona č. 161/2005 Z.z. je žalovať o nahradenie prejavu vôle, t.j. o uloženie povinnosti uzavrieť dohodu o vydaní nehnuteľností. Žalobkyňou zvolený postup je nesprávny, pretože žaluje o vydanie vlastníctva nevlastníka. Dovolateľ ďalej namieta, že žalobkyňa nepreukázala, že vlastníctvo predmetných nehnuteľností vôbec prešlo na štát, že sa tak stalo v rozhodnom období, a to niektorým zo spôsobov uvedených v § 3 zákona č. 161/2005 Z.z. Dovolateľ taktiež namieta nedostatky výzvy na vydanie nehnuteľností, pretože táto neobsahuje identifikáciu nehnuteľností podľa ich zápisu v stave katastra nehnuteľností, žalobkyňa nedoplnila výzvu o špecifikáciu nehnuteľností a vo výzve mal byť reštitučný titul uvedený jednoznačne, nezameniteľným spôsobom a jeho existencia mala byť preukázaná. Dovolateľ uzatvára, že žalobkyňa nepreukázala, že výzvu na navrátenie vlastníctva doručila do 30. apríla 2006 povinnej osobe, t.j. správcovi majetku zapísaného v tom čase v katastri nehnuteľností, preto jej nárok zanikol v dôsledku preklúzie.

Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť vzhľadom na vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného nie je dôvodné.

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto zákonom ustanovení (t.j., či nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či nesprávne obsadeným súdom). Dovolateľ žiadnu z vyššie menovaných väd konania nenamietal a ani dovolací súd existenciu žiadnej z nich nezistil.

Dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci v otázke aktívnej legitímácie žalobkyne, pasívnej legitímácie žalovaného, taktiež to, že nehnuteľnosti, vydania ktorých sa žalobkyňa domáha neboli cirkvi odňaté, resp. jej neboli odňaté v rozhodnom období, nesúlad výzvy na vydanie nehnuteľností so zákonom a preklúziu nároku žalobkyne.

Dovolací súd sa vzhľadom na uvedené zaoberal dovolacími námietkami.

Podľa § 1 zákona č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len zákon č. 161/2005 Z.z.) tento zákon upravuje navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu 1) a prechod vlastníctva k niektorým nehnuteľným veciam.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam podľa odseku 1 môže uplatniť oprávnená osoba, ktorou je registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky vrátane ich útvarov, ktoré majú právnu subjektivitu, ktorých nehnuteľná vec prešla do vlastníctva štátu, obce v období od 8. mája 1945, židovským náboženským obciam od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3. Toto ustanovenie v otázke právnej subjektivity jednotlivých cirkví a náboženských spoločností odkazuje na zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností, ktorý priznáva právnu subjektivitu všetkým cirkvám a náboženským spoločnostiam registrovaných štátom (§ 4 ods. 3).

Rímskokatolícka cirkev bola na území Slovenska štátom uznaná cirkev aj v období, ktoré je podľa zákona č. 161/2005 Z.z. rozhodné pre zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam a bola vlastníkom aj tých nehnuteľností, ktoré boli v čase odňatia štátom vedené v pozemkových knihách na Ostrihomskú, Rábsku či Jágerskú arcidiecézu či diecézu alebo iný zahraničný právny subjekt Rímskokatolíckej cirkvi. Uvedené arcidiecézy a diecézy alebo cirkevné základiny či iné útvary mimo územia SR, nemali k týmto majetkom v období odňatia štátom už žiadne práva ani de facto ani de iure. Svätá stolica im právo spravovať tieto majetky odňala dňa 29. mája 1922 a právne toto územie aj odčlenila od týchto cirkevných útvarov a pripojila k Trnavskej apoštolskej administratúre Košickej a Rožňavskej diecéze dňa 2. septembra 1937.

Vzťahy medzi Československou republikou a Svätou stolicou na upravili medzinárodnou zmluvou *Modus vivendi*, uzavretou dňa 17. decembra 1927, ktorá nadobudla platnosť dňa 2. februára 1928. Československá republika v tejto zmluve v článku I uznala, že len Svätá stolica má právo ohraničiť svoje diecézy a súčasne Svätá stolica sa zaviazala, že žiadna čiastka Československej republiky nebude podriadená ordinárovi, ktorého sídlo je za hranicami Československej republiky a že zároveň žiadna československá diecéza nebude presahovať štátne hranice. V článku II tejto zmluvy sa strany dohodli, že nútená správa cirkevných majetkov nehnuteľných a hnutel'ných v Československu je dočasná, až do dohody určenej v článku I a zveruje sa komisii pod predsedníctvom episkopátu príslušného územia.

V súlade so zmluvou *Modus vivendi* Svätá stolica Apoštolskou konštitúciou „*Ad ecclesiastici regiminis incrementum*“ zo dňa 2. septembra 1937, určila obvody diecéz

na území Československej republiky tak, aby sa kryli so štátnymi hranicami. Touto Apoštolskou konštitúciou bolo rozhodnuté aj o rozčlenení Ostrihomskej arcidiecézy a ostatných diecéz Maďarskej republiky, ktoré zasahovali aj na územie Slovenskej republiky. Apoštolská konštitúcia „Praescriptionum sacrosancti“ opätovne oddeľuje územie Trnavskej apoštolskej administratúry konštituovanej na arcidiecézu od Ostrihomskej arcidiecézy. Natrvalo ďalej prisudzuje Trnavskej arcidiecéze tri farnosti Rábskej diecézy, nachádzajúce sa na území Slovenska, ktoré boli dovtedy spravované Trnavskou apoštolskou administratúrou. Taktiež odčleňuje a pripája k Trnavskej arcidiecéze dve farnosti patriace k Opátstvu sv. Martina na Panónskej hore, ktoré sa nachádzajú na území Slovenska. Okrem toho trinásť farností Satmárskej diecézy, ktoré boli na území Slovenska, oddeľuje od tejto diecézy a pričleňuje ku Košickej diecéze. Nakoniec, Košickú diecézu a Rožňavskú diecézu oddeľuje od Jágerskej cirkevnej provincie a natrvalo ich pripája ku konštituovanej Trnavskej cirkevnej provincii.

Apoštolská konštitúcia „Qui divino“ prideluje Trnavskej arcidiecéze ako sufragánne diecézy Nitriansku, Banskobystrickú a Spišskú, ktoré boli dovtedy priamo podriadené Svätej stolici a tiež diecézy Košickú a Rožňavskú.

Svätá stolica oboma týmito Apoštolskými konštitúciami potvrdila krytie hraníc slovenských diecéz s československými štátnymi hranicami. Apoštolská konštitúcia „Praescriptionum sacrosancti“ a Apoštolská konštitúcia „Qui divino“ sú v plnom súlade aj so Základnou zmluvou medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou z 24. novembra 2000 (článok 3 ods. 2 a článok 19), Ústavou Slovenskej republiky (článok 20 a článok 24), ako aj so zákonom č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností (§ 6 ods. 1 písm.g/), takže sa z nich musí aj v súčasnosti vychádzať.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, právne normy a historické relevantné dokumenty je nepochybné, že v období rozhodnom pre zmiernenie niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, bola Rímskokatolícka cirkev so sídlom na Slovensku na základe právneho nástupníctva podľa územného princípu vlastníkom všetkých nehnuteľností, pôvodne zapísaných v pozemkových knihách na zahraničné cirkevné právne subjekty, teda aj na Ostrihomskú kapitolu na Slovensku.

A podľa dobovej predprevratovej judikatúry (vid' nález Najvyššieho správneho súdu zo dňa 25. júna 1925, č. 9720/26 atď.) platilo, že cirkevným majetkom (bona ecclesiastica)

rímskokatolíckej cirkvi sa rozumel súbor vecí a práv majúcich majetkovú cenu, ktoré patrili cirkvi, trvale boli spojené s niektorým cirkevným ústavom a slúžili účelom cirkvi. I keď sa uznávalo, že sú právnym premetom jednotlivých majetkových podstát cirkevného majetku jednotlivé cirkevné zariadenia a ústavy (kostoly, korporácie, benefícia základiny a pod.) a že i platné právo priznávalo týmto ústavom právnu subjektivitu, nebolo možné prehliadnuť, že tieto ústavy, resp. majetkové podstaty im patriace, neprestávali medzi sebou právne súvisieť a že nestrácali preto svoj osobitný charakter a vlastnosť, ako článok celého veľkého organizmu cirkvi a že zostávali preto tiež v majetkovoprávnom pomere vo svojej organizmom cirkvi náboženskej podriadenosti. Na tomto závere a ustálenej judikatúre najvyšších súdnych orgánov z minulosti nič nemení ani dovolací súd v súčasnosti, a stotožňuje sa s ňou, lebo nie je v rozpore s platnými právnymi predpismi, vzťahujúcimi sa na subjekty vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nesporne patriacim cirkevným útvarom, ako jeho účelovým organizáciám, a je i v súčasnosti naplnením idey spravodlivosti v prejednávanej veci, ako imanentnej kategórie daného reštitučného práva (čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ale tiež i § 1, § 117 O.s.p. a pod.) k pôvodným cirkevným majetkom.

Porovnateľné stanovisko, od ktorého nebol dôvod sa odchýliť, zaujal už v podobnej právnej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 28. februára 2003 sp.zn. 3 Cdo 119/2002.

Dovolací súd preto považuje v súlade s účelom a zmyslom zákona č. 161/2005 Z.z., aby v prejednávanej veci za oprávnenú osobu bola považovaná Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (žalobkyňa).

K ďalšej námietke dovolateľa dovolací súd uvádza, že žalovaný je v spore aktívne legitimovaný a že výzva oprávnenej osoby – žalobkyne spĺňala všetky náležitosti vyžadované zákonom.

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. povinnou osobou je právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti tohto zákona spravuje nehnuteľné veci vo vlastníctve Slovenskej republiky, obce alebo nehnuteľnú vec drží.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam môže uplatniť oprávnená osoba písomnou výzvou voči povinnej osobe

do 30. apríla 2006, ak v tejto lehote preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v tejto lehote právo zaniká.

Je nepochybné, ako to odvolací súd správne konštatoval, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom tohto konania v čase podania výzvy, podania žaloby, po podaní žaloby užíval a bral z nich úžitky žalovaný. Naopak, samotný Slovenský pozemkový fond, ktorý bol v evidencii nehnuteľností zapísaný ako správca sporných nehnuteľností, tieto nikdy nespravoval, ani nedržal, pretože tieto podľa zákona ako lesné pozemky mohli spravovať iba štátne lesy. Zistenie práva správy k sporným pozemkom, a to bez ohľadu na stav zápisu v evidencii nehnuteľností, ovplyvňujú postavenie účastníkov v tomto konaní. Nadväzujúc na uvedené žalovaný ako správca a držiteľ sporných nehnuteľností je v zmysle reštitučného zákona osobou povinnou a zo strany dovolacieho súdu nie sú pochybnosti o jeho pasívnej legitímácii v tomto konaní.

Žalobkyňa výzvou z 1. apríla 2006 doručenu žalovanému 6. apríla 2006 sa domáhala navrátenia nehnuteľností, ktoré špecifikovala pozemnoknižným stavom.

Zákon č. 161/2005 Z.z. je podľa predmetu v ňom obsiahnutej právnej úpravy reštitučným predpisom, ktorého účelom je zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd. Orgány štátu sú pri aplikácii a interpretácii tohto predpisu povinné postupovať v súlade so zákonnými záujmami subjektov, ktorých ujma má byť aspoň čiastočne kompenzovaná. K splneniu jeho účelu a cieľa je preto nutné, aby súdy interpretovali tento predpis vo vzťahu k oprávneným osobám čo najústretovejšie v duchu snahy o zmiernenie niektorých majetkových krívd, v dôsledku ktorých k prechodu majetku došlo (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. septembra 2010 sp.zn. 4 Cdo 247/2009).

V prípade písomnej výzvy podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. nemožno ustúpiť od požiadavky určitosti tohto jednostranného právneho úkonu ako podmienky jej platnosti v súlade s § 37 Občianskeho zákonníka. Avšak vzhľadom na to, že v § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. nie je bližšie vymedzený obsah pojmu „výzva“ a jej náležitosti, potom sa stanovenie minimálnych kritérií pre jej určitosť a platnosť musí spravovať takým výkladovým pravidlom, ktorý sleduje naplnenie účelu zákona. Stanovenie minimálnych kritérií pre určitosť a platnosť výzvy nesmie opomenúť ani to, či obsah výzvy je spôsobilý vyvolať zákonodarcom zamýšľané účinky, a rovnako je namieste neopomenúť a prihliadať na konkrétne okolnosti veci vrátane subjektu oprávnenej a povinnej osoby. Vzhľadom na už

uvedené nemožno pri výzve oprávnenej osoby podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. ustúpiť od požiadavky minimálnej konkretizácie nehnuteľností, ku ktorým si oprávnená osoba uplatňuje reštitučný nárok a uvedenia dôvodu, o ktorý ho opiera. Na splnenie požiadavky určitosti výzvy požiadavka minimálnej konkretizácie nehnuteľností bola splnená označením príslušnej pozemkovoknižnej vložky a katastrálneho územia (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 7. júla 2010 sp.zn. I. ÚS 12/2010).

Na základe uvedeného sa dovolací súd stotožnil s názorom odvolacieho súdu, že výzva spĺňala všetky náležitosti vyžadované zákonom pokiaľ ide o uvedenú parcelu.

Pokiaľ sa týka námietky dovolateľa, že sporné nehnuteľnosti neboli cirkvi odňaté, resp. jej neboli odňaté bez právneho dôvodu, dovolací súd v plnom rozsahu odkazuje na správne závery odvolacieho súdu uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku, podľa ktorých bolo vlastníctvo k nehnuteľnostiam odňaté oprávnenej osobe bez právneho dôvodu.

Vzhľadom na uvedené námietka dovolateľa v zmysle preklúzie reštitučného nároku je nedôvodná. V súlade so zákonom č. 161/2005 Z.z. si žalobkyňa ako oprávnená osoba uplatnila v zákonom stanovenej lehote svoj reštitučný nárok u žalovaného ako povinnej osoby.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní dospel k záveru, že nie sú dané dôvody dovolania a zároveň nezistil ani vady konania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť. Preto v súlade s § 243b ods. 1 O.s.p. dovolanie ako nedôvodné zamietol.

V dovolacom konaní nebol žalovaný úspešný. Právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalobkyni (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd priznal žalobkyni právo na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v sume 71,92 € za jeden úkon právnej služby – vyjadrenie k dovolaniu podľa § 11 ods. 1, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb ako aj s poukazom na § 149 ods. 3 O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2010

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová